

Ужгородський національний університет

Історіографія археології Центрально-Східної Європи

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	1
Обсяг дисципліни у кредитах	3,5
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра археології, етнології та культурології
Інформаційне забезпечення	Мультимедійний проєктор для презентацій, ноутбук
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу полягає у вивченні основних етапів розвитку археологічної науки на теренах Центрально-Східної Європи, становленням її як галузі історичної науки. Висвітлити з різних боків археологічну діяльність, а саме: історію найважливіших польових відкриттів та розкопок, історію розвитку археологічної думки, історію закладів та організацій, що відіграли помітну роль у розвитку археологічної науки, біографічні дані про видатних учених минулого та сьогодення. Це дозволить краще усвідомити поступ археологічної думки, що включає розробку методів польового і камерального дослідження, археологічної хронології, визначення археологічних культур різних періодів; становлення сучасних методів інтерпретації археологічних джерел. Історіографія археології має і самостійне значення, безпосередньо не пов'язане з практичними завданнями археології, оскільки відбиває розвиток наукової думки, історію накопичення відомостей про минуле людства. Відтак, пропонований курс покликаний суттєво розширити поле компетентності здобувача саме як представника історичної науки, сприяти кращому розумінню сутності археологічної науки її методології, форм організації.

Завдання курсу: розглянути історичні обставини зародження та розвитку археологічного знання; поглибити знання здобувачів про особливості накопичення та узагальнення фактичних знань про старожитності та пам'ятки матеріальної культури людства, засвоїти головні поняття та терміни, а також поглибити навички самостійної роботи з науковим дослідницьким матеріалом.

Дисципліна забезпечує набуття здобувачами наступних компетентностей:

- *загальні*: здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань; здатність до опанування загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, загального культурного кругозору, дотримання у фаховій діяльності норм професійної етики, міжкультурної толерантності та загальнолюдських цінностей; здатність здійснювати пошук, оброблення, аналіз і контекстуалізацію значного обсягу наукової інформації з різних джерел, інтерпретацію результатів наукових досліджень; здатність працювати у міжнародному науковому середовищі; здатність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації українською та іноземною мовами, володіти комунікативною культурою. Здатність до ефективної комунікації з представниками різних цільових аудиторій, використовуючи відповідну лексику, методи та

прийоми. здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності, критично ставитись до отриманої інформації; здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у ЗВО; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про розвиток суспільства, розуміти значення вивчення історії та археології для розвитку та євроінтеграції нашої держави.

- *спеціальні (фахові, предметні)*: здатність до опанування глибокими знаннями в галузі історії та археології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань у сфері історії та археології, оволодіння комплексним, системним, проблемно-історичним підходами та етнологічними методами дослідження, термінологією з досліджуваного наукового напрямку; здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми дослідницького характеру у галузі історії та археології, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень; здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі історії та археології; здатність самостійно виконувати повний цикл сучасного археологічного/етнографічного дослідження з урахуванням соціальної ваги пам'яткоохоронної складової такого дослідження; здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) мовами; здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі етнології та соціокультурної антропології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів, ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері етнології та соціокультурної антропології; здатність дотримуватись етики досліджень, правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності; здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетенції та підвищувати професійну кваліфікацію, адаптуватися до змін у професійній діяльності; здатність здійснювати наукову та науково-педагогічну діяльність у сфері історії та археології у науково-дослідних установах та закладах освіти різних типів.

Стислий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Вступ до курсу. Проблема початку археології.

Тема 2. «Донауковий» період розвитку археології.

Тема 3. Формування Європейської археології.

Тема 4. Становлення галузей археології.

Тема 5. Археологічні дослідження в Центрально-Східній Європі у XIX ст.

Тема 6. Археологічні дослідження в Центрально-Східній Європі у XX ст.

Тема 7. Хронологічні системи та узагальнюючі праці по археології Центрально-Східній Європи.

Тема 8. Історія археології України: дослідники, визначні відкриття та наукові центри.

Тема 9. Археологія Закарпаття.